

СРПСКО ПЛЕМСТВО ИЗ БАНАТА У ДРУГИМ ПРАВОСЛАВНИМ ЗЕМЉАМА

Српска социјална елита из Баната од средњег века па све до модерног доба, суочавајући се са свим историјским, религиозним и друштвеним приликама свога доба, успела је да очува своју елитну одлику аристократског система. Иако су изазови времена у којем су живели српски племићи од једног периода до другог били веома различити, трагање за очувањем социјалног идентитета одвела је српско племство у друге православне земље, попут Русије, Влашке и Молдавије. Од велике је важности, према томе, показати на који су начин потомци српског племства из Баната очували свој идентитет у другим земљама и колико су допринели политичком, верском и друштвеном животу у новој домовини.

Кључне речи: српско племство, Банат, Русија, Влашка, Молдавија.

Непобитна је чињеница и историјски доказана да су припадници српског племства из Баната одиграли веома значајну улогу у историјским дешавањима свога времена. Од када се појавило, елитно друштво, које је говорило српским језиком и упражњавало православље у Банату, заинтересовало је тадашње властодршце да им повере значајне мисије политичког, војног и духовног карактера. Међутим, углед којег су припадници племићких породица уживали у својим обитавалиштима није било довољан да се они и задрже на политичкој и историјској сцени тадашњег времена. Српском средњовековном племству од велике је важности било не само афирмисање пред угарским краљевима, него су припадници благородних породица чували свој углед, а свој утицај утврдили и ван граница Деспотовине или Угарске.

Време до коначног пада Деспотовине 1459. године, пружало је наду о евентуалном васпостављању старе српске средњовековне државе, док се борба за очување вере и народности гајила у оквиру последњег бастиона српске државности. Међутим, падом Смедерева 1459, доказано је да идеја о обнови старе средњовековне државе постаје све тежа. Већина српске елите иселила се у угарске пределе и угарским краљевима пружила помоћ у разним династичким борбама и рату против Турака. Очигледно, припадници племићких породица нису се могли помирити се идејом о нестанку њихове породице са историјске сцене тадашњег високог друштва. То је довело

¹ isidora_iasin@yahoo.com

припаднике српског племства у ситуацију да, по угледу на тадашње елитно друштво, склапа родбинске везе са припадницима знаменитих владарских и племићких породица ван граница Угарске, или да ступа у службу руских, влашких и молдавских владара. Упечатљиви су примери благородне деспотске породице Бранковић, плаховитих, али витешких Јакшића и богатих Цреповића. Делокруг њиховог утицаја простирао се и ван границе тадашње Угарске.

Први који се одазвао позиву да своју делатност наставља ван границе Угарске био је деспот Ђорђе Бранковић, наречен у монаштву Максим, потоњи први влашки митрополит. Време у којем је живео Максим Бранковић било је неповољно по припаднике лозе Бранковића. Упокојењем деспота Јована Бранковића 1502. године, изумрла је мушка линија ове породице. Максим Бранковић одбио је да прими деспотско достојанство, па је, на позив влашког војводе Радула, са мајком Ангелином и синовима Деспином Милицом и Јеленом, 1504. године прешао у Влашку. Максиму је било поверено оснивање митрополије за Влашку јер је војвода Радул могао рачунати и на углед породице Бранковића како би од цариградског патријарха Нифонта издејствовао признање митрополије [Церовић, 1997: 31]. Још за време боравка у Венецији и Срему, Максим Бранковић упознао је јеромонаха Макарија, са којим је 1504. године прешао у Влашку и у Трговишту основао прву штампарију, где су штампане прве богослужбене књиге на словенском језику: *Служебник* 1508, *Октоих* 1510. и *Четворојеванђеље* 1512. године [Церовић, 1997: 33].

Некада световни, а сада духовни вођа, митрополит Максим је у својој личности и делокругу активности спретно успео да обједини извршавање духовних и световних функција. Оснивао је манастире, подизао цркве и поткрепљивао је поверени му народ, али, у исто време, постао је и главни политички фактор стабилности, обављајући низ дипломатских мисија на двору угарског краља Лајоша, мирећи влашког и молдавског војводу и спасавајући народ од крвопролића. Највероватније је помирење влашког војводе Радула и молдавског Богдана било спроведено по налогу угарског краља којем је претила опасност од турског надирања.² Митрополит Максим се старао око учвршћивања правослвља међу Румунима из Влашке и јавно иступио против новог влашког војводе Михње Злоћудног, који је, наводно, желео превођење православних Румуна на унију. Уз помоћ влашког племства, Максим је успео да избегне крваву освеу Михње и пребеглао у Ердел. Овде је упознао Неагоја Басараба, потомка знамените породице која је дала Влашкој више војвода. Пријатељство владике Максима и Неагоја Басараба

² Пилат, 2010: 229–238; румунска историографија бележи предање које говори да је митрополит Максим дошао у табор војводе Богдана који се био улогорио код Ретезања надомак Римника, и после многих молби и доказивања да су православне вере и војници из Молдавије и они из Влашке те би крвопролиће у истом народу имало негативне последице, успео је да приволи оба владара да руком на Јеванђељу обећају да неће ратовати [Гане, 1991: 47].

крунисано је удајом Деспине Милице са Неагојем Басарабом. Деспина Милица била је ћерка Јована Бранковића, брата митрополита Максима и Јелене Јакшић, ћерке Стефана Јакшића. Михња Злоћудни није могао заборавити непријатељство и мржњу према митрополиту Максиму и његовој породици, која је, преко Деспине Милице, постала владајућа династија у Влашкој. Уједињене породице Бранковић и Јакшић повеле су борбу против злоћудног владара, а врхунац свега тога је био крвави обрачун на степеницама катедралног храма у Сибињу 12. марта 1510. године, када је Димитрије Јакшић Млађи убио Михњу Злоћудног и, у том покушају, и сам погинуо.

Политичке прилике прве деценије шеснаестог века омогућиле су уплитање Порте у политички живот Влашке, те је митрополит Максим, уз помоћ Турака, успео да свога рођака постави на престо Влашке 1512. године. У тим родбинским везама, појављује се и знаменита породица Јакшић од Надлака. Удајом Јелене Јакшић за српског деспота, створене су могућности да се ова породица родбинским везама што чвршће веже за деспотску породицу, чију помоћ, заштиту и утицај је могла искористити. Неагоје Басараб и Деспина Милица уживали су велики углед у тадашњем друштву. Ускоро су се посветили ктиторству и крунисали овај подухват велелепном задужбином у Куртеа де Арђеш, које је право градитељско ремек-дело мајстора са српског Приморја [Церовић, 1997: 33]. Ова светиња освећена је 1517. године. Изродили су Јована, Петра и Ангелину, који су се упокојили убрзо по рођењу. Теодосије је, на кратко време након оца, дошао на престо Влашке и упокојио се у Сибињу, док су Стана и Руксандра остале са својом ожалошћеном мајком. Мирно доба у неизвесним политичким приликама убрзале су појаву нових изазова. Румунска историографија окарактерисала је живот Деспине Милице као живот са мало среће и пуно суза. Наиме, после упокојења Неагоја Басараба 1521. године, Деспина Милица и своје малолетне ћерке отпутовале су у Ердељ и ставиле се под заштиту угарског краља. Руксандра се удала за војводу Раду де ла Афумаци, док се Стана удала за Штефаницу унук Штефана Великог. Деспина је наставила да живи у Сибињу. Посланства је слала у престонице Трговишту и Сучави са поздравима и скупценостима, а у Сибињу палила воштанице за њене покојнике. Нажалост, Деспина је убрзо видеала и погибију својих зетова: Штефаницу су бољари отровали 1527. године, а Раду су такође бољари на превару ухватили и убили 1529. године. Руксандра и Стана вратиле су се својој мајци и наставиле да живе у Сибињу. Убрзо се Стана замонашила добивши име Софронија, док се Руксандра преудала за Раду Пајсија. Заједно са ћерком и зетом, наставила је да живи у околини Букурешта; када је доживела да види трагичну погибију и трећег зета Раду Пајсија, вратила се у Сибињу и упокојила 30. јануара 1554. године [Гане, 1991: 50–52].

Сестра Деспине Милице, Јелена, удала се за молдавског војводу Петру Рареша. Петру Рареш био је син Штефана Великог. Услед неспоразума са

братом Богданом, отишао је у Пољску и, уз помоћ Пољака, успео је да се домогне молдавског престола после упокојења Штефанице 1527. године. Јелена је била ктиторка храмова у Ботошању и Сучави. На једном ктиторском натпису помиње се: „Јелена деспотова, госпожа Петра Воеводе, дшчи Јоана деспота“ [Церовић 1997: 34]. Њихова ћерка Роксандра удала се касније за молдавског војводу Александра Лапушњана.

Светли пример Ане Јакшић, ћерка Стефана Јакшић и Милице Белмужевић упечатљив је доказ о оријентисању српског племства према православној Русији. Ана Јакшић се удала за Василија Лвовича Глинског. Породица Глински дала је руском *царствујуицем дому* више кнезова новгородских и московских. Најзначајнији од њих био је потоњи руски цар Иван прозвани Грозни, син Василија Глинског и Јелене, ћерке Ане Јакшић.

Удајом Ане Јакшић на руски двор породице Бранковић, Јакшић и Белмужевић осигурале су себи и утицај у целом православном свету, имајући у виду да је падом Цариграда, утицај Цариградске патријаршије умањен, а Пећка патријаршија укинута и васпостављена тек 1557. године. О животу Ане Јакшић у Москви историја је сачувала веома мало података. Један од разлог могао би бити преврат руских бољара приликом смењивања породице Глински. Поуздано се зна да је 1547. године учествовала у прослави рођендана потоњег цара Ивана, којем је тада било 17 година, а као уздарје, поклонила му је икону Свете Ане која се данас чува у Манастиру Ватопеду [Тихомиров 1969: 156]. Постоје поуздана сведочанства да је Ана Јакшић доносила на царски двор иконе Срба светитеља, што ће даље утицати повољно на расположење Ивана Грозног, који је, у више наврата, помагао манастир Хиландар на Светој Гори, а понајвише 1556. године, када је овом манастиру поклонио посед у Москви. Чак постоје мишљења, међу руским историчарима уметности, да је диаковску цркву, у близини Коломенског храма (проброј храм Христа Спаса), цар Иван подигао у знак сећања на своје претке: Тому Палеолога и Ану Јакшић [Некрасов, 1923: 68]. Ана Јакшић Глинска помиње се и 20. јануара 1544. године, када је, заједно са својим сином Михајлом Васиљевичем Глинским, поклонила 137 рубља за издржавање Троицко-сергијевске лавре.

Опште је прихваћена теорија да је и она преживела дане буне 1547. године. Страдао јој је син Јури Глински у пожару приликом буне 1547. године. Ана Глинска је у то време била са својим сином Михајлом Васиљевичем у Ржеву, покушавајући да придобије власт за њега. Њих помиње и један запис о донацији 100 рубља од 12. априла 1553. године, али се кнегиња Ана већ помиње под монашким именом Анисија [Селишчев, 2006: 2]. Пример Ане Јакшић следили су читав низ српских племића из Баната у модерној историји овог подручја. Године 1552. Темишвар са околином био је освојен од стране Турака и претворен у пашалук. Све до пожаревачког мира 1718. године, под турском окупацијом, било какав вид племићког сталежа у Банату

није могао развити се. Тек ослобођењем Баната створене су прилике да се појединци такође путем сабље покажу као храбри ратници и за своје подвиге буду награђени као племићи нове Аустријске монархије.

Пошто су, кроз историју, створени повољнији услови да српске војсковође наставе своју официрску каријеру у руској војсци, Пантелејмон Пана Божић из Титела је 1704. године отпутовао у Русију и од цара Петра Великог покушао да издејствује примање Срба у руско поданство. Чланови породице Вујић су неко време обављали дужност војних официра аустријске војске у оквиру Потиске војне границе. Већ 1751. године било је очигледно да они желе да напусте Аустрију и постану официри руске војске. Ту су, на првом месту, били капетани Петар Вујић и Максим Вујић, као и корнети Василије Вујић и Стеван Вујић, родом из Мартоноша. Породица је добила племство преко Арсенија Вујића, који је 28. новембра 1741. године, заједно са супругом Аном и синовима Лазаром, Петром, Павлом и ћеркама Василијом и Јулијом, била унапређена у ред мађарских племића. Лазар Вујић је касније, 1746. године, добио поновно признање племићког достојанства у Бачкој жупанији. Дана 1. марта 1751. године, у ред мађарских племића био је признат и Максим Вујић из Мартоноша, као и његова супруга Марија Чорба и синови Јован и Ђорђе. Чланови породице Вујић добијали су касније потврде о племићком достојанству: Максим Вујић 1752. године и Владислав Вујић из Темишвара 1792. године. На Темишварском сабору, одржаном 1790. године, помиње се племић темишварски армалиста Тома Вујић [Церовић, 1997: 164; Душин, 1939: 139; Костић, 1923: 7, 8, 14; Лешчиловскаја, 2003: 278]. По ступању у војну службу руске војске, породица је била призната у ред руског племства у губернијама Бологда, Јекатеринославск, Петербург, Пјазан, Харков и Херсон [Душин, 1939: 139]. Вујићи су у руску војску доспели до завидних положаја: генерал Николај Васиљевич Вујич (1765–1836), борац против Наполеонове војске и носилац Ордена Светог Георгија, пуковник Василије Афанасијевич Вујич (1785–1821), такође витез у борбама са Наполеоном и носилац Ордена Светог Георгија, генерал-мајор Иван Васиљевич Вујич (1813–1844), потоњи професор Николајевске војне академије и државни саветник Емануил Иванович Вујич, директор полиције [Церовић, 1997: 125; Брокгауз, 1892: 442].

Веома запажено место у хусарским војним јединицама и на Кавказу имао је Георгије Арсенијевич Емануел. Георгије је рођен у Вршцу од племенитог Арсенија Емануела 2. априла 1775. године. Историографија је забележила да је старо презиме ове породице било Манојловић. Младом официру аустријске војске Георгију службовање у аустријској војсци чинило се без икакве перспективе, те је он већ 1798. године прешао у службу царске руске војске и, убрзо, већ 24. септембра 1800. године, постао пуковник. И он је 1812. године учествовао у руском рату против Наполеона. Будући рањен 26 децембра исте године, одликован је чином генерал-мајора. Војне операције

које су савезничке трупе одвијале у околини Париза и успешно ратовање током 1814. године донели су му чин генерал-лајтанта. После окончања рата са Француском, Георгије је примио ново задужење као главни командант војних јединица на Кавказу и командант кавкаске области 25. јуна 1826. године. У том својству учествовао је са својим трупама у руско-турском рату 1828–1829. године, што му је донело признање коњичког генерала 25. јула 1828. године. Био је члан Руске академије наука, а 1829. године учествовао је у експедицији на планини Елбрус. Георгије Арсениевич Емануел био је носилац бројних признања и ордена: Ордена Светог Александра Невског, Ордена Светог Владимира I степена, Ордена Светог Георгија III и IV степена, Ордена Свете Ане I класе, Златног оружја за храброст, пруског Ордена Црвеног Орла I степена и шведског Војног ордена Мача II класе. Георгиј Арсенијевич Емануел преминуо је 14. јануара 1837. године у Јелисаветграду [Лешчиловскаја, 2003: 278].

Једна од најзначајнијих племићких породица Срба у Банату и Поморишју била је породица Поповић-Текелија. Јован Поповић Текелија добио је признање племићког достојанства 16. марта 1706. године, када је купио добра Визеш и Кевермеш. Јован је имао четири сина: Ранка, Јована, Михајла и Саву. Најстарији син Ранко оженио се Алком, ћерком Мојсија Рашковића и имао је сина Петра, Јована, оца чувеног добротвора Саве Текелије, Димитрија, Павла и Лазара. Петар је рођен у Араду око 1720. године. Преовладао је очево мишљење да настави војну каријеру, што је Петар и урадио, истичући се најпре у борбама око аустријског наследства [Дуишин 1939: 152].

По укидању Потиске-поморишке војне границе, Петар је 1747. или 1748. године ступио у руску војну службу, најпре као поручник, а затим и као капетан. Учествовао је у Седмогодишњем рату (1756–1763) и био рањен приликом битке код Грос Јегерсдорфа 19. августа 1757. године [Костић 1923: 15]. По опоравку, наставио је ратовање и успешно окончао поверене мисије приликом опсаде тврђаве Костшин на Одри, што му је донело признање и чин пуковника. Године 1761. пуковника Петра Текелију срећемо на челу Српског хусарског пука [Лешчиловскаја, 2003: 590]. Петар Текелија учествовао је и у борбама са Пољацима, а по окончању руско-турског рата 1774. године, био је унапређен у чин генерал-мајора и награђен Орденом Свете Ане I степена. Убрзо је био унапређен у чин генерала лајтанта 17. марта 1774. године и одликован Орденом Светог Георгија III степена [Лешчиловскаја, 2003: 290]. Петар Текелија није био само искусан ратник, већ је и био искусан дипломата, због чега је био награђен Орденом Светог Александра Невског [Костић, 1923: 132] и поседом са 500 кметова у губернији Витебск, а поверена му је и команда над главном армијом, која је тада бројала око 18.000 војника са задатком очувања источне обале Црног мора. Године 1786. Петар је стекао чин фелдмаршала, а 1787. године постављен је за команданта Драгонског пука у Нижегороду, где је под својом командом имао

84.000 војника. Након задобијене повреде 1788, скончао је своју сјајну војну каријеру. Упокојио се 1793. године у Миргороду и сахрањен је у тамошњој цркви.³ Иако је далеко од својих сународника успео да изгради сјајну војничку каријеру, Петар Текелија није заборављао своје сународнике. Помагао је цркве и манастире и непрестано слао финансијку помоћ за одржавање главних српских институција карловачке митрополије. Поклонио је српској цркви у Араду 2000 рубаља и оковано Јеванђеље, другој арадској цркви 500 рубаља, манастиру Ходош Бодрог 1000 рубаља и манастиру Бездин 500 рубаља [Поповић 1939: 348].

Једна од најзначајнијих породица које су активно учествовале у преласку великог броја Срба из Поморишја и Потисја у Русију била је породица Хорват. Породица је стекла племство још 1689. године од цара Леополда, као поданик Хабзбуршке монархије. У даровници су поменути Анастасије, Јован, Марко и Никола, том приликом забележено је и да су „*греческог порода*“, што сведочи о њиховом православном исповедању вере и јасно их одељује од мађарско-буњевачке племићке породице Хорват [Душин, 1939: 162; Поповић, 1939: 153]. Цар Карло VI наградио је Самуила Хорвата 1726. године поседом Куртић код Арада. Имање је породица продала 1751. године и прешла у Русију. Пешадијски пуковник Јован Хорват је том приликом предводио групу од око 4.000 људи из Потисја и Поморишја и, после отпуста из аустријске војске које им је доделила царица Марија Терезија, населили се у новоосновану покрајину Нова Србија. Сам Јован Хорват је пред крај 1751. године отпутовао у Петерсбург како би измолио од царице Јелисавете Петровне дозволу да се Срби населе на територију руског царства [Церовић 1997: 123]. Породица Хорват је уједно била призната и уведена у ред руских племића Харковске, Херсонске и Курске губерније. Јован Хорват је, пре преласка у Русију, обављао дужност пешадијских официра у Печку, поред Арада. По преласку у Русију, значајно је допринео организовању нових насеља за придошле Србе, али је и даље организовао сеобе Срба у Русију. Упокојио се у Вологду 1780. године [Костић, 1923: 43, 127–128, 131; Лешчиловскаја, 2003: 284–285]. Чланови породице Хорват су већином прихватили војну каријеру. Око 1750 године помиње се Михајло Хорват командант српског пандурског пука из Крилова [Јалић 2005: 311]. Чланови ове породице сусрећу се чак и у двадесетом веку. Димитрије Хорват, рођен 1858 године био је један од оснивача Белог покрета монархиста на Далеком Истоку. Упокојио се 1937 године [Брогкауз 1892: 559].

Породича Чорба потиче из поморишког насеља Надлак. Капетан Јован Чорба учествовао је у буни Пере Сегединца 1734. године. По развојачењу

³ Приликом побуне запорошких козака 1775. године, Петар Текелија је добио писмени налог о уништењу тврђаве Сечи, главно упориште запорошких козака. Међутим Петар је најпре поставио артиљерију испред тврђаве и позвао старешине козака да би им показао наредбу о уништењу њиховог утврђења. Део је одмах положио оружје а други су пребегли Турцима. На тај начин је Петар успео да без испаљеног метка или крвопролића спречи почетак конфликта.

Поморишке војне границе, чланови породице одлучили су да се одселе у Русију. Капетан Никола Чорба и Теодор Чорба су затражили аустријски пасош и прешли у Русију 1751. године, организирајући долазак Срба из Поморишја. Теодор Чорба био је одликован Орденом Светог Георгија III степена, а од 1784. године изабран је за представника племства Јекатеринославске губерније [Церовић, 1997: 125; Половцов, 1913: 438–439].

Из изложених примера наше узбуркане историјске прошлости, могли смо видети да је српско племство учинило потребне кораке ради очувања свог елитног идентитета. Наравно, историјске прилике и епохе у којима је живело споменуто српско племство, обухватају скоро четири стотине година и две различите епохе: средњовековну и модерну. Средњовековно поимање феудалног система знатно се разликовало од модерног поимања феудализма. Средњовековном племићу очување елитног идентитета и положаја био је првобитни циљ, понекада чак и науштрб вере и националног идентитета, који ионако није био знатно развијен међу племством средњег века. Средњовековни племићи покушавали су да очувају себе од заборавља, да склапају родбинске везе са виђенијим породицама и свој утицај што више прошире. У жижи пажње средњовековног срског племства из Баната на прелому епоха, нарочито пре освајања ове територије од стране Турака 1552. године, било је веома актуелно питање о успостављању добрих односа ван граница Угарске, која је већ била на удару Турске. Српско племство је гајило свеже успомене прогонства из завичајних крајева, а ступање у службу угарског краља потписивало се са сабљом у руци и крвљу на папиру. Иако је Угарска овој српској елити пружила прилику стицања великог блага и угледа, ипак није била гаранција очувања идентитета племићких породица. Са друге стране, ступање у брачне везе са влашким, молдавским и руским члановима благородних породица говори о угледу којег је уживала српска елита у Банату у средњем веку. Према томе, не може се говорити о чисто верским или националним побудама које су стојале иза склапања породичних алианси које смо навели. Била је, дакле, то прва *визит-карта* српске елите која се формирала и афирмисала у веома неповољним условима.

Међутим, племство у модерној епохи није имало моћ да се уздигне до положаја и угледа средњовековног. Несумњиво да су и историјски и политички услови отежали формирање овог елитног слоја. Српска елита у новој епохи требало је да одговори изазову рационализма, духу просвећености и антифеудалној тежњи, чији ће врхунац бити револуција 1789. године. Поред свих тих потешкоћа, витешко српско име послужило је српском војном племству да очува свој идентитет у царској Русији. Несумњиво да се и овде подаништво бранило сабљом и историја писала крвљу, али је безбедност духовног живота и очување вере било обезбеђено. Већина српског војног племства се временом претопила у руско становништво, али, док је постојало, одржавало је везу са својим сународницима између Мориша, Саве и Ду-

нава. То ће се касније одразити и на духовни живот Срба у Банату. Некада су прве штампане књиге за црквене потребе организовале српске племкиње у Влашкој, а сада је српско племство из Русије посредовало набавку бого-службених књига из руских штампарија. Можемо рећи да је овај сегменат српског племства допринео, у великој мери, очувању православног духа међу Србима на подручју угарске и аустријске круне.

Литература

- Брокгауз, 1892: Брокгауз А., Ефрон И. А., *Энциклопедический словарь*, том VII, Санкт Петербург 1892.
- Гане, 1991: Gane C., *Trecute vieți de doamne și domnițe*, Chișinău, 1991.
- Душин, 1939: Душин Виктор Антон, Поповић Душан Ј., *Племићке породице I, Војводина II*, Нови Сад, 1939.
- Костић, 1923: Костић М., *Српска насеља у Русији, Нова Србија и Славеносрбија*, С.К.А, Српски етнографски зборник 26, Насеља и порекло становништва 14, Београд, 1923.
- Лалић, 2005: Лалић С., *Сеобе Срба у Руско Царство половином 18. века*, 2005.
- Лешчиловскаја, 2003: Лещиловская И. И., *Сербы в России, Славянские народы Юго-Восточной Европы и Россия в XVIII*, Москва, 2003.
- Некрасов, 1923: Некрасов, Алексей Иванович, *Древние подмосковныя: Александровская слобода, Коломенское, Измайлово*, Москва, 1923.
- Пилат, 2010: Liviu Pilat, *Mitropolitul Maxim Brancovici, Bogdan al III-lea și legăturile Moldovei cu Biserica sârbă*: у *Analele Putnei*, VI, 2010, 1, 229–238.
- Половцов, 1913: Половцов Александр Александрович, *Русский биографический словарь*, Яблоновский-Θоминь, Санкт-Петербург, 1913.
- Поповић, 1939: Поповић Душан Ј., *Војна граница, Војводина II*, Нови Сад, 1939.
- Селищев, 2006: Селищев Н., *Россия и Балканы из скрываемого прошлого (часть 2)*, Москва, 2006.
- Тихомиров, 1969: Тихомиров М. Н., *Исторические связи России со славянскими странами и Византией*, Москва, 1969.
- Церовић, 1997: Церовић Љ., *Срби у Румунији*, Нови Сад, 1997.

Sasa B. Jašin

SERBIAN NOBILITY FROM BANAT IN ORHER ORTHODOX COUNTRIES

Summary

The recent historiography has not arranging how religious and ethnic component played a role in the life of Serbian noblemen in Banat in the Middle Ages. Much safer evidence of Serbian nobility and his struggle to preserve national identity and religion, we have in modern and contemporary epoch. But in each of these cases, the main feature was the preservation of their elite social status. Therefore great attention should be paid to the impact beyond the borders of Hungary, and later the Austro-Hungarian, Serbian elite and its struggle to maintain their social status, especially in Orthodox countries like Russia, Wallachia and Moldavia.